

TÜRK AİLE YAPISINDA AİLE İÇİ İLETİŞİM DOYUMU VE AİLE AİDİYETİNİN İNCELENMESİ (MALATYA ÖRNEĞİ)

FAMILY COMMUNICATION SATISFACTION AND INVESTIGATION OF FAMILY BEGINNING IN TURKISH FAMILY STRUCTURE (MALATYA EXAMPLE)

Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU

Selçuk Üniversitesi, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Konya/Türkiye
0000-0003-0983-1014

Diyar MYRADOV

Selçuk Üniversitesi, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi. Konya/Türkiye

Cite As Topçuoğlu, A. & Myradov, D. (2021). "Türk Aile Yapısında Aile İçi İletişim Doymu Ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi (Malatya Örneği)", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:27; pp:1177-1190

ÖZET

Araştırmada, aile aidiyeti ve aile içi iletişim doymu kavramlarının günümüz Türk aile yapısı özelinde incelenmesi yapılmıştır. İlişkisel tarama yönteminin kullanıldığı araştırmanın örneklem grubu, 2021 yılı Ocak ayında Malatya'da hizmet vermekte olan Aile Sağlığı merkezlerine başvuran 278 kişidir. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Veri toplama aracında yer alan ilk 13 soru, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla sorulmuştur. Veri toplama aracında ayrıca Hecht'in (1978) geliştirmiş olduğu "Aile İletişim Ölçeği" ile Mavili ve arkadaşlarının (2014) geliştirmiş olduğu "Aile Aidiyeti Ölçeği" bulunmaktadır. Veri toplama aracı ile elde edilen veriler, SPSS 22.0 ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonrasında araştırma verilerinin normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve araştırma verilerine bu sebeple nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney testi uygulanırken, anlamlılık düzeyi (p) 0,05 olarak belirlenmiştir.

Aile içi iletişim doymu ve aile aidiyet düzeyleri araştırmaya katılan 278 bireyin demografik özellikleri ile ayrı ayrı ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Eğitim ve aylık gelir değişkenleri ile aile içi iletişim doymu, aile içi iletişimin değiştiğini düşünme ve evlenme şekli değişkenleri ile aile aidiyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Medeni durum, cinsiyet, evlilik yaşı, ailesinin tipi, aynı hane içerisinde yaşamakta olan birey sayısı, çocuk varlığı, akraba evliliği yapma, Türk aile yapısında değişim yaşandığını düşünme değişkenleri ile aile aidiyeti ve aile içi iletişim doymu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada aile aidiyeti ve kendilik aidiyeti duygularını yoğun yaşayan bireylerin aile içi iletişim doymu duygusunu da yoğun bir şekilde yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca, aile iletişim doymu ile aile aidiyeti arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu, aile içi iletişim doymunun artmasının aile aidiyetini de artırdığı sonucuna ulaşılmış, bireylerde aile iletişim doymu ve aile aidiyeti düzeylerinin yüksek düzeyde olabilmesi için aile danışma merkezlerinden destek alınmasının yararlı olacağı önerisi sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aidiyet, İletişim, Türk Aile Yapısı

ABSTRACT

In the research, the concepts of family belonging and intra-family communication satisfaction were examined in terms of today's Turkish family structure. The sample group of the study, in which the relational screening method was used, is 278 people who applied to family health centers in Malatya in January 2021. Questionnaire form was used as data collection tool. The first 13 questions in the data collection tool were asked to determine the demographic characteristics of the participants. The data collection tool also includes the "Family Communication Scale" developed by Hecht (1978) and the "Family Belonging Scale" developed by Mavili et al. (2014). The data obtained with the data collection tool were analyzed with SPSS 22.0. After the analysis, it was determined that the research data did not show a normal distribution, and the significance level (p) was determined as 0.05, while the Kruskal-Wallis and Mann-Whitney tests, which are nonparametric tests, were applied to the research data.

Intra-familial communication satisfaction and family belonging levels were analyzed by associating them with the demographic characteristics of 278 individuals who participated in the study. A statistically significant difference was determined between the variables of education and monthly income, satisfaction with communication within the family, thinking that communication within the family has changed, and the variables of marriage style and family belonging. There was no significant difference between the variables of marital status, gender, age of marriage, family type, number of individuals living in the same household, presence of children, consanguineous marriage, thinking that there is a change in the Turkish family structure, and family belonging and intra-familial communication satisfaction levels.

In the research, it has been determined that individuals who have intense feelings of family belonging and sense of self- belong also intensely experience intra-family communication satisfaction. In the study, it was also concluded that there is a positive relationship between family communication satisfaction and family belonging, and that an increase in family communication satisfaction also increases family belonging.

Keywords: Belonging, Communication, Turkish Family Structure

1. GİRİŞ

Sosyal bir birim olan ailenin hukuki, psikolojik, ekonomik ve biyolojik yönleri bulunmaktadır ve toplumun en küçük bileşeni olarak adlandırılmaktadır. Aile, birbiriyle doğrudan ilişkili insan topluluğudur (Yaşar Ekici, 2014: 3). Yeni neslin yetiştirilmesinde en temel kurumlardan biri olan aile, üyelerinin çeşitli davranış kalıplarını kazanmalarını sağlamaktadır (Çalışkan ve Aslander, 2014: 265). Sosyal hayatın itici

güçlerinden biri olan aile, eğitim farklılıkları, ailenin inanç yapısı, eğitim gibi birçok faktörden etkilenmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2011: 60).

Aile genel olarak, geleneksel geniş aile ve çekirdek aile olarak ayrılmaktadır. Bu ayrım günün şartlarına göre farklı şekillerde yapılmaktadır. Aile yapısındaki bu değişim aile içi iletişimin de farklılaşmasına sebep olmaktadır (Şahin ve Aral, 2012: 57). Aile içerisinde kendini ifade etme olanağı bulan aile üyeleri, bu iletişim ortamı ile kendilerini daha güvende hissetmekte, kendilerinin ailenin bir parçası olarak görmektedirler (Kır, 2011: 383). Aile bireylerinin fazla ya da az sayıda olması aile üyeleri arasında kurulan iletişime de yansıyor, farklı sosyalleşme özelliklerinin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Aile bireylerinin sayıca fazla olması bazen üyelerin tamamının söz sahibi olmasının önünde engel durumunda olurken, bazen de ailenin geniş olması sosyal ilişkilerin daha yoğun yaşanması sonucunu doğurabilmektedir (Kır, 2011: 385).

Ailenin gelecek nesilleri yetiştirme işlevi açısından bakıldığında, aile içi iletişimin gerekliliği açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Aile toplum içerisinde yaşanan gelişim ve değişimin yansıdığı en küçük birim olarak, yeni yetişen nesillere kültürel aktarımın yapılmasını sağlayan en etkili kurum olarak kendini belli etmektedir. Toplumsal yaşamdaki hızlı değişim, aile bireylerine de yansımaktadır. Yaşanan hızlı değişimin aileye ve dolayısıyla yeni yetişen nesle yanlış bir şekilde yansması ve bunun sonucunda toplum içerisindeki yerleşik kültürel yapıya aykırı nesillerin yetişmesi sonucu ortaya çıkabilmekte, bu da toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine yabancılaşmaktadırlar (Yaşar Ekici, 2014: 211). Günlük yaşam, iş hayatı, eğitim şartları aile bireylerinin yabancılaşmasını hızlandıran unsurlar olabilmektedir. Aidiyet duygusu ve aile içi iletişim kişisel doyuma neden olmaz. Aile sistemini ve kültürel değerlerimizi yaşatmak ve gelecek neslin daha sağlıklı bir şekilde aile kurabilmesini sağlamak için ailenin aidiyet ve aidiyet duygusunu olumsuz yönde etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin belirlenmesi gerekmektedir. Ailenin iç iletişiminden memnuniyet ve sorunlarla karşılaşmamak için bilgilendirici çalışmaların yapılması gerekmektedir.

2. AİLE KAVRAMI

Aile, toplumun çekirdeği ve temel taşıdır; dar anlamda anne, baba ve çocuklardan oluşur. Ailenin sosyal bir sistem olarak varlığının insanlık tarihi kadar uzun olduğu söylenebilir (Karlı, 2019, s.1). Aile kurumu, evrensel bir kurumdur; işlevi, biçimi, hangi üyelerden oluştuğu gibi çeşitli tanımları ve standartları bulunmaktadır. Belki genel ve kapsamlı bir tanım yapılabilir ama sürekli değişen ve dönüşen bir aile için tanım yalnız değildir. Bir kültüre dayalı bir tanım, diğer kültürleri dışlayacaktır. Bazı tanımlar baba-oğul, bazıları çocuk merkezli, bazıları tanımına kan bağı olan aile büyükleri, bazıları ise kan bağı olan ancak tanım manevi bağı dikkate alan tanımlardır (Eşsizoglu, 2012: 4). Aile sisteminin tanımı zamana ve kültüre göre değişse de insan zihnindeki aile tanımı içseldir (Pehlivan, 2017: 7). Yasal çerçevede korunmakta olan aile, farklı iki cinsin fiziksel ve duygusal olarak devamlı bir şekilde bir arada olması durumunu ifade etmektedir (Ayhan, 2011: 215).

Geleneksel Aile: Sanayileşmemin olmadığı, tarımın yaygın bir şekilde yapıldığı kırsal alanlarda görülen aile tipidir. Sanayileşme henüz yaygınlaşmadığı için insanlar daha çok kırsal alanda yaşamaktadırlar (Çetin, 2019: 12).

Çekirdek Aile: Ekonomik faktörler ve yaşam, çalışma tarzına göre düzenlenir ve çekirdek aileyi korur. Geleneksel ailede bir veya birkaç kişinin hayatın yükünü taşıdığı sistem, neredeyse tüm çekirdek aile üyelerine yayılmıştır. Geleneksel aile yaşamına ortak olmak, kendi kararlarını alamaması durumu da yaşanabilmektedir. Çekirdek aile tipinin oluşumunda ekonomik nedenlerden dolayı çalışma koşullarına bağlı yer değiştirmeler yaşanabilmektedir Çekirdek ailelerin işlevleri geleneksel ailelere göre daha sınırlıdır (Karaca, 2010: 24).

Yeni Aile: Yeni aile tipini açıklamak için "çözünmüş aile" kavramını kullanmak doğrudur. Çünkü yeni ailenin alışık olduğumuz pek çok geleneksel rolü veya aile imajı olmayabilir. Sanayileşmiş toplumda aile sisteminin ortadan kalkmasıyla kendini gösteren parçalanmış aileler arasında sadece karı-koca ilişkisi çok zayıftır. Yeni bir aile tipine; tek ebeveynli aileleri, babasız aileleri, üvey baba aileleri ve birlikte yaşayan aileleri içerebilmektedir (Karaca, 2010: 24).

2.1. Aile İçi İletişim

Değişen sosyo-kültürel yapı ile birlikte aileye atfedilen tamın da değişmektedir. Aile kavramındaki bu değişim, aile içerisinde bireylerin arasındaki iletişimi de etkilemektedir (Koerner ve Fitzpatrick, 2002: 71). Aile içi iletişim, aile içerisindeki akrayanlar arasındaki iletişim ile birlikte nesiller arasındaki iletişimi de kapsamaktadır ve aile bireyleri kurmuş oldukları bu iletişim ağı ile birlikte birbirleri arasında bilgi

alışverişinde bulunmaktadır. Aile bireyleri arasında devam eden bu süreç, aile bireylerinin endişelerini, arzularını, sorunlarını, günlük yaşam için gereksinimlerini kendi kendilerine gidermek yerine aile bireyleri ile birlikte gidermelerine olanak sağlamaktadır (Baran, 2004: 34).

Aile içerisinde yaşanan bu iletişim durumunun aile üyelerinin gereksinimlerini karşılayacak durumda olması aile içerisinde iletişim doyumunun sağlanması anlamına gelmektedir. Farklı bir anlatımla aile bireylerindeki memnuniyet düzeyi olarak adlandırılabilir olan aile içi iletişim doyumunu, aile bireylerinin birbirlerinden beklentilerini karşılıyor olmalarını da ifade etmektedir (Gülner, 2009: 63). Bunun yanında aile bireylerinin arasındaki ilişkilerin de sağlıklı yürüyor olduğunu ifade eden aile içi iletişim doyumunu, aile bireyleri arasındaki ilişkilerin karşılıklı olarak düzenli ve etkin bir şekilde devam ediyor anlamına gelmektedir (Şahin ve Aral, 2012: 56). Bu açıdan bakıldığında aile içi iletişim doyumunun aile bireylerine karşılıklı olarak yarar sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Aile bireylerinden biri diğerleri için yaptıklarının takdir edilmesi halinde yaptıklarından da memnun olarak, aile içi iletişim doyumunu yükseltebilmektedir. Bu durum, aile üyelerinin arasındaki sosyal ilişkilerin ödüllendiriliyor olması anlamına gelmektedir. Yaptıkları karşısında ödülünü aldığını düşünen aile bireyinin motivasyonu artacağı gibi aynı zamanda mutluluk düzeyi de artacak ve ailesi için yaptıklarını daha çok yapmak isteyecek, ailesi tarafından kabul edilen davranışlar bireyin aile içi iletişim doyumunda pekiştirici bir güç oluşturacaktır (Baran, 2004, s. 33).

2.2. Aile Aidiyeti

Aidiyet, kendini bir yere ait hissetme duygusunu ifade etmektedir (Mavili, 2015: 115). Bireyler, yaradılışları gereği birlikte yaşamak, sosyal yaşamlarını birlikte sürdürmek durumundadırlar. Bu birlikte yaşama gerekliliği, bireylerin çeşitli sosyal grupların içerisinde olmalarını ve kendilerini bu gruba ait olma duygusunu yaşamalarını sağlamaktadır. Bireyin içerisinde bulunduğu grup onun kişisel özelliklerinin şekillenmesini sağlamaktadır. Gruba olan aidiyet duygusu, grup üyeleri arasındaki iletişimin boyutları ile kuvvetlenmektedir. Benzer durum sosyal bir grup olan ailede de görülmektedir. Aile bireyleri de kendilerini mensubu buldukları aileye ait olduklarını hissetmektedirler. Kendisini ailesine ait hisseden aile bireyi, aile aidiyeti duygusu ile kendisini daha güvende hissetmekte, kendisini ailesine karşı sorumlu hissetmektedir. Aile içerisindeki doğal işbölümü, aile bireyleri arasındaki paylaşımların da olmasını sağlamaktadır. Aile bireyleri arasındaki bu paylaşımlar, aile içi iletişimin daha yoğun yaşanmasını sağlarken, aile üyelerinin yaşadıklarını birbirleri ile paylaşımları ile birlikte aile içi iletişim doyumunu düzeyinin de yükselmesini sağlamaktadır. Bu da doğal olarak aile aidiyeti duygusunun kuvvetlenmesine sebep olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2006: 262). Bu açıdan bakıldığında aile aidiyet duygusunun ilk edinildiği yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içi ilişkilerin yoğun yaşanması ve aile bireylerinin bu duyguyu kalıcı bir şekilde edinmiş olmalarını sağlamaktadır. Aile aidiyetinin kalıcı bir şekilde öğrenilmesi, bireyin sosyal yaşamında içerisinde bulunduğu diğer sosyal gruplar içerisindeki aidiyet duygusuna da yansıyor, birey daha doğru sosyal ilişkiler kurarak, grup içerisindeki iletişim ve iletişim doyumunu da yüksek düzeyde yaşaması sonucunu sağlayacaktır (Yıldırım, 2005: 2).

3. YÖNTEM

Bu çalışmada, tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, geçmiş veya mevcut durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan, birey, nesne ve olayları kendi koşulları altında araştırma konusu olarak tanımlamaya çalışan bir araştırma yöntemidir (Karasar, 2002: 77).

Araştırmanın Örnekleme: Araştırmanın örneklemini, Malatya'da halen faaliyette bulunan Aile Danışma Merkezlerine 2021 senesinde başvuran bireyler içerisinde raslantısal olarak seçilen 278 kişidir.

3.1. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmaya katılanların kişisel bilgilerinin elde edilmesi için oluşturulan formda 13 soru bulunmaktadır.

Aile İletişim Doyumu Ölçeği: 19 soru bulunan ölçek, Hecht'in (1978) geliştirilmiş olan ölçekten yola çıkılarak Matsumura (2006) tarafından oluşturulmuştur ve 5'li likert tipindedir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .90'ken (Matsumura, 2006: 24) bizim çalışmamızda Cronbach Alpha değeri ise .851 olarak hesaplanmıştır

Aile Aidiyeti Ölçeği: 17 sorudan oluşan ölçek Mavili ve ark. (2014) oluşturulmuştur. 5'li likert tipinde olan ölçek, kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti olarak iki alt boyuttan oluşmaktadır. Aile aidiyeti alt boyutu bireyin ailesinin kişiye aktardığı duyguyu, kendilik aidiyeti alt boyutu ise bireyin ailesine karşı beslemiş olduğu duyguyu ifade etmektedir. e olan duygusunu, Kendilik aidiyeti alt boyutu 2'si olumsuz olmak üzere 12

maddeden oluşmaktadır. Aile aidiyeti alt boyutu ise yine 2'si olumsuz olmak üzere 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte olumsuz olan 5, 7, 9 ve 12. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .82'ken (Mavili ve ark. 2014: 30-42). bizim çalışmamızda .926 olarak belirlenmiştir.

3.2. Analiz

Araştırmadan elde edilmiş olan veriler, SPSS 22.0 ile analiz edilmiştir. Analizler sonrasında araştırma verilerinin normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve araştırma verilerine bu sebeple nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney testi uygulanırken, anlamlılık düzeyi (p) 0,05 olarak belirlenmiştir

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarına İlişkin Bulgular

Tablo 1. Araştırma Grubunun Yaşlarına Göre Dağılımı

		F	%
Yaş	25 ve altı	10	3,6
	26-30	39	14,0
	31-35	73	26,3
	36-40	82	29,5
	41 ve üstü	74	26,6
Cinsiyet	Kadın	204	73,4
	Erkek	74	26,6
Eğitim Durumu	İlkokul	11	4,0
	Ortaokul	6	2,2
	Lise	47	16,9
	Lisans	172	61,9
	Lisansüstü	42	15,1
Gelir Durumu	3.000TL ve altı	44	15,8
	3.001-4.000TL	28	10,1
	4.001-5.000TL	59	21,2
	5.001 ve üzeri	147	52,9
Medeni Durum	Evli birlikte yaşıyor	269	96,8
	Evli ayrı yaşıyor	4	1,4
	Boşanmış	4	1,4
	Vefat etmiş	1	,4
Evlenme yaşı	18 ve altı	16	5,8
	19-23	79	28,4
	24-26	90	32,4
	27-30	75	27,0
	30 ve üstü	18	6,5
Aile tipi	Çekirdek aile	258	92,8
	Geniş aile	18	6,5
	Parçalanmış aile	2	,7
Hanede Yaşayan Kişi Sayısı	1-3	94	33,8
	4-5	179	64,4
	6 ve üstü	5	1,8
Çocuğu Olma durumu	Yok	70	25,2
	Var	208	74,8
Eşyle Akraba Olma Durumu	Hayır	238	85,6
	Yakın akraba	21	7,6
	Uzak akraba	19	6,8
Eşyle Evlenme Şekli	Eşimle anlaşarak	194	69,8
	Görücü usulüyle	83	29,9
	İnternet, sosyal medya üzerinden tanışarak	1	,4
	Toplam	278	100,0

Tabloya göre katılımcıların %29,5'i 36-40 yaşlarda, %73,4'ü kadın, %61,6'sı lisans mezunudur. Katılımcıların %52,9'unun 5.001 ve üzeri aylık geliri bulunmakta, %96,8'i evli, %32,4'ü 24-26 yaşlarında evlenmiştir. Katılımcıların %92,8'inin ailesi çekirdek aile tipinde, %64,4'ünün yaşadığı hanede bulunan kişi sayısı 4-5 kişi, 74,8'inin çocuğu vardır. Katılımcıların %85,6'sı eşyle akraba değildir. Katılımcıların %69,8'i eşyle anlaşarak evlenmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Türk Aile Yapısının ve Aile İçi İletişimin Değiştiğini Düşünme Durumlarına Göre Dağılımı

		F	%
Türk Aile Yapısının Değiştiğini Düşünme	Evet	253	91,0
	Hayır	25	9,0
Aile İçi İletişimin Değiştiğini Düşünme	Evet	259	93,2
	Hayır	19	6,8
	Toplam	278	100,0

Tabloya göre katılımcıların %91'i Türk aile yapısının değiştiğini belirtirken, %93,2'si aile içi iletişimin değiştiğini vurgulamışlardır.

4.2. Katılımcıların Demografik Özellikleri ile Aile Aidiyeti ve Aile İletişim Doyumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 3. Yaş Değişkeni ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumlarının Analizi

		n	$\bar{x}$	Ss	X ²	p
Kendilik Aidiyeti	25 ve altı	10	4,492	0,501	0,399	0,983
	26-30	39	4,385	0,583		
	31-35	73	4,183	1,031		
	36-40	82	4,281	0,799		
	41 ve üstü	74	4,273	0,848		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	25 ve altı	10	3,760	0,617	10510	0,825
	26-30	39	3,692	0,601		
	31-35	73	3,586	0,823		
	36-40	82	3,698	0,689		
	41 ve üstü	74	3,608	0,772		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	25 ve altı	10	4,277	0,488	0,506	0,506
	26-30	39	4,181	0,561		
	31-35	73	4,007	0,928		
	36-40	82	4,109	0,728		
	41 ve üstü	74	4,077	0,766		
	Toplam	278	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim Doyumu	25 ve altı	10	3,474	0,594	4,558	0,336
	26-30	39	2,972	0,585		
	31-35	73	3,112	0,742		
	36-40	82	3,075	0,628		
	41 ve üstü	74	3,100	0,578		
	Toplam	278	3,091	0,642		

Yaş değişkeniyle aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ile aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). 25 ve altı yaşlarda olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, yaşları 31-35 olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Yine 25 ve altı yaşlarda olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, yaşları 31-35 olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Yaşları 25 ve altı olanların aile aidiyetleri diğer yaş gruplarına göre daha yüksek düzeydedir. Araştırmaya katılanlardan ailesine karşı beslediği duygu ve ailenin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksek olanların aile içi iletişim doyumu düzeylerinin de en yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	z	p
Kendilik Aidiyeti	Kadın	204	4,250	0,882	-0,244	0,807
	Erkek	74	4,343	0,731		
	Toplam	278	3,641	0,750		
Aile Aidiyeti	Kadın	204	3,660	0,689	,0379	0,705
	Erkek	74	4,071	0,801		
	Toplam	278	4,142	0,668		
Aile Aidiyeti Genel	Kadın	204	3,051	0,667	-0,372	0,710
	Erkek	74	3,202	0,557		
	Toplam	278	4,250	0,882		
Aile İçi İletişim Doyumu	Kadın	204	4,344	0,731	-1,852	0,061
	Erkek	74	3,641	0,750		
	Toplam	278	3,660	0,689		

Cinsiyet değişkeniyle aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumunu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Erkeklerin ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, kadınların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Erkeklerin ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, kadınların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Yine erkeklerin aile aidiyet düzeyleri kadınlara göre daha yüksek düzeydedir. Buna karşılık araştırmaya katılanlardan ailesine karşı beslediği duygu ve ailenin kendisine aktardığı duygu düzeyi yüksek olan erkeklerin aile içi iletişim doyum düzeylerin kadınlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Eğitim Durumu ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	X^2	p
Kendilik Aidiyeti	İlkokul	11	4,046	0,956	5,191	0,268
	Ortaokul	6	4,194	0,414		
	Lise	47	4,268	0,631		
	Lisans	172	4,355	0,748		
	Lisansüstü	42	4,026	1,299		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	İlkokul	11	3,800	0,710	3,619	0,460
	Ortaokul	6	3,367	0,197		
	Lise	47	3,540	0,529		
	Lisans	172	3,669	0,711		
	Lisansüstü	42	3,671	1,022		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	İlkokul	11	3,973	0,845	5,348	0,253
	Ortaokul	6	3,951	0,294		
	Lise	47	4,054	0,559		
	Lisans	172	4,153	0,696		
	Lisansüstü	42	3,922	1,169		
	Toplam	278	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim doyumunu	İlkokul	11	3,416	0,405	18,403	0,001
	Ortaokul	6	2,790	0,564		
	Lise	47	2,853	0,776		
	Lisans	172	3,109	0,623		
	Lisansüstü	42	3,241	0,531		
	Toplam	278	3,091	0,642		

Eğitim durumu değişkeniyle aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ($p>0,05$), aile içi iletişim doyumunu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p<0,05$). Lisans mezunu olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, İlkokul mezunu olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. İlkokul mezunu olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, ortaokul olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Ailesinin kendisine aktardığı duygu yüksek olan ilkokul mezunu olanların aile içi iletişim doyum düzeyleri de yüksektir.

Tablo 6. Aylık Gelir Durumu ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	X^2	p
Kendilik Aidiyeti	3.000TL ve altı	44	4,140	0,6444	8,306	0,040
	3.001-4.000TL	28	4,369	0,7167		
	4.001-5.000TL	59	4,260	0,873		
	5.001TL ve üstü	147	4,303	0,908		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	3.000TL ve altı	44	3,505	0,529	4,586	0,205
	3.001-4.000TL	28	3,636	0,571		
	4.001-5.000TL	59	3,668	0,772		
	5.001TL ve üstü	147	3,682	0,795		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	3.000TL ve altı	44	3,953	0,561	8,305	0,040
	3.001-4.000TL	28	4,153	0,639		
	4.001-5.000TL	59	4,086	0,817		
	5.001TL ve üstü	147	4,120	0,823		
	Toplam	278	4,090	0,767		

Aile İçi İletişim Doyumu	3.000TL ve altı	44	3,026	0,837	5,428	0,143
	3.001-4.000TL	28	2,964	0,758		
	4.001-5.000TL	59	3,016	0,581		
	5.001 TL ve üstü	147	3,164	0,572		
	Toplam	278	3,091	0,643		

Katılımcıların aylık gelirleri ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ($p < 0,05$), aile aidiyeti genel puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Aylık geliri 3.001-4.000 arası olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, 3.000 TL ve altı maaşı olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. 5.001 TL ve üstü aylık geliri olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, 3.000 TL ve altı geliri olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Benzer şekilde aile aidiyet düzeyi en yüksek olanlar da aylık geliri 5.001 TL ve üzeri olanlardır. Ailesinin kendisine aktardığı duygu yüksek olan ve aile aidiyet duygusu en yüksek düzeyde olan gelir düzeyi 5.001 TL ve üzeri olanların aile içi iletişim doyumu düzeyleri de yüksektir.

Tablo 7. Medeni Durumu ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	X ²	p
Kendilik Aidiyeti	Evli birlikte yaşıyor	269	4,298	0,805	3,276	0,194
	Evli ayrı yaşıyor	4	4,433	0,273		
	Boşanmış	4	2,521	1,923		
	Toplam	277	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	Evli birlikte yaşıyor	269	3,664	0,717	3,974	0,137
	Evli ayrı yaşıyor	4	3,600	0,400		
	Boşanmış	4	2,500	1,312		
	Toplam	277	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	Evli birlikte yaşıyor	269	4,112	0,732	3,603	0,165
	Evli ayrı yaşıyor	4	4,188	0,264		
	Boşanmış	4	2,515	1,737		
	Toplam	277	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim Doyumu	Evli birlikte yaşıyor	269	3,095	0,626	2,916	0,233
	Evli ayrı yaşıyor	4	3,295	1,140		
	Boşanmış	4	2,566	0,993		
	Toplam	277	3,091	0,643		

Medeni durum değişkeniyle aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Evli ama ayrı yaşıyor olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, boşanmış olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Evli ve eşile birlikte yaşıyor olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, boşanmış olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Ailesine karşı besledikleri duygu düzeyi yüksek olan evli ama ayrı yaşıyor olan bireylerin aile içi iletişim doyumu düzeyleri de yüksek düzeydedir.

Tablo 8. Evlenme Yaşı ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	X ²	p
Kendilik Aidiyeti	18 ve altı	15	4,178	0,484	5,094	0,278
	19-23	79	4,289	0,742		
	24-26	90	4,350	0,846		
	27-30	75	4,187	1,006		
	31 ve üstü	18	4,287	0,799		
	Toplam	277	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	18 ve altı	15	3,653	0,504	7,617	0,107
	19-23	79	3,515	0,592		
	24-26	90	3,749	0,777		
	27-30	75	3,605	0,779		
	31 ve üstü	18	3,878	0,956		
	Toplam	277	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	18 ve altı	15	4,024	0,470	5,180	0,269
	19-23	79	4,061	0,642		
	24-26	90	4,173	0,790		
	27-30	75	4,016	0,896		
	31 ve üstü	18	4,167	0,814		
	Toplam	277	4,090	0,767		

Aile İçi İletişim Doyumu	18 ve altı	15	3,077	0,503	6,080	0,193
	19-23	79	3,129	0,733		
	24-26	90	3,170	0,535		
	27-30	75	3,027	0,646		
	31 ve üstü	18	2,804	0,763		
	Toplam	277	3,091	0,643		

Katılımcıların evlenme yaşı ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). 24-26 yaşları arasında olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, 18 ve altı yaşlarında olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. 31 ve üstü yaşlarda olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, 19-23 yaşları arasında olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. 24-26 yaşları arasında olanların genel aile aidiyet algıları en yüksek düzeydeyken, 27-30 yaşları arasında olanların genel aile aidiyet algı düzeyleri en düşük seviyededir. Genel aile aidiyeti düzeyi yüksek olan 24-26 yaşları arasında olan bireylerin aile içi iletişim doyum düzeyleri de yüksek düzeydedir.

Tablo 9. Aile tipine Göre Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumların Analizi

		n	$\bar{x}$	Ss	X ²	p
Kendilik Aidiyeti	Çekirdek aile	258	4,294	0,831	5,800	0,055
	Geniş aile	18	4,245	0,673		
	Parçalanmış aile	2	2,042	1,473		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	Çekirdek aile	258	3,669	0,718	4,933	0,085
	Geniş aile	18	3,467	0,815		
	Parçalanmış aile	2	2,300	0,707		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	Çekirdek aile	258	4,110	0,754	5,292	0,071
	Geniş aile	18	4,016	0,663		
	Parçalanmış aile	2	2,118	1,248		
	Toplam	278	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim Doyumu	Çekirdek aile	258	3,109	0,636	5,245	0,073
	Geniş aile	18	2,983	0,623		
	Parçalanmış aile	2	1,737	0,447		
	Toplam	278	3,091	0,643		

Katılımcıların aile tipi ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Ailesi çekirdek aile tipinde olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, ailesi parçalanmış aile tipinde olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Ailesi çekirdek aile tipinde olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, ailesi parçalanmış aile tipinde olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Ailesi çekirdek aile tipinde olanların genel aile aidiyet algıları en yüksek düzeydeyken, ailesi parçalanmış aile tipinde olanların genel aile aidiyet algı düzeyleri en düşük seviyededir. Aile aidiyeti düzeyi yüksek olan ailesi çekirdek aile tipinde olan bireylerin aile içi iletişim doyum düzeyleri de yüksek düzeydedir. Ailesi parçalanmış aile tipinde olanların aile aidiyet düzeylerinde olduğu gibi aile içi iletişim doyum düzeyleri de düşük düzeydedir.

Tablo 10. Hanede Yaşayan Kişi Sayısı ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	X ²	p
Kendilik Aidiyeti	1-3	94	4,191	0,973	0,190	0,909
	4-5	179	4,316	0,775		
	6 ve üstü	5	4,383	0,617		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	1-3	94	3,656	0,773	0,185	0,911
	4-5	179	3,655	0,695		
	6 ve üstü	5	3,160	1,220		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	1-3	94	4,033	0,882	0,110	0,947
	4-5	179	4,122	0,704		
	6 ve üstü	5	4,024	0,735		
	Toplam	278	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim Doyumu	1-3	94	3,048	0,746	0,480	0,787
	4-5	179	3,111	0,593		
	6 ve üstü	5	3,158	0,182		
	Toplam	278	3,091	0,643		

Katılımcıların yaşadıkları hanede kaç kişinin yaşıyor olduğu ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Yaşadığı hanede 6 ve üstü kişi yaşıyor olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, yaşadığı hanede 1-3 kişi yaşıyor olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Ailesi çekirdek aile tipinde olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, ailesi parçalanmış aile tipinde olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Ailesi çekirdek aile tipinde olanların genel aile aidiyet algıları en yüksek düzeydeyken, ailesi parçalanmış aile tipinde olanların genel aile aidiyet algı düzeyleri en düşük seviyededir. Aile aidiyeti düzeyi yüksek olan ailesi çekirdek aile tipinde olan bireylerin aile içi iletişim doyum düzeyleri de yüksek düzeydedir. Ailesi parçalanmış aile tipinde olanların aile aidiyet düzeylerinde olduğu gibi aile içi iletişim doyum düzeyleri de düşük düzeydedir.

Tablo 11. Çocuğu Olma ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Kendilik Aidiyeti	Yok	70	4,330	0,773	-1,818	0,069
	Var	205	3,517	0,761		
	Toplam	275	3,685	0,724		
Aile Aidiyeti	Yok	70	3,917	0,899	-1,537	0,124
	Var	205	4,140	0,713		
	Toplam	275	3,105	0,706		
Aile Aidiyeti Genel	Yok	70	3,083	0,626	-1,901	0,057
	Var	205	4,083	1,013		
	Toplam	275	4,330	0,773		
Aile İçi İletişim Doyumu	Yok	70	3,105	0,706	-0,091	0,928
	Var	205	3,083	0,626		
	Toplam	275	4,083	1,013		

Katılımcıların çocuğu olma durumları ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Çocuğu olmayanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, çocuğu olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Çocuğu olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, çocuğu olmayanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Çocuğu olanların genel aile aidiyet algıları en yüksek düzeydeyken, çocuğu olmayanların genel aile aidiyet algı düzeyleri en düşük seviyededir. Ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeyde olan çocuğu olmayan bireylerin aile içi iletişim doyum düzeyleri de yüksek düzeydedir.

Tablo 12 Eşiyile Akraba Olma ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumların Analizi

		n	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Kendilik Aidiyeti	Hayır	238	4,262	0,882	0,602	0,740
	Yakın akraba	21	4,441	0,447		
	Uzaktan akraba	19	4,254	0,685		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	Hayır	238	3,638	0,763	0,076	0,963
	Yakın akraba	21	3,686	0,528		
	Uzaktan akraba	19	3,705	0,543		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	Hayır	238	4,078	0,802	0,243	0,885
	Yakın akraba	21	4,219	0,439		
	Uzaktan akraba	19	4,093	0,599		
	Toplam	278	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim Doyumu	Hayır	238	3,090	0,644	1,518	0,468
	Yakın akraba	21	3,148	0,635		
	Uzaktan akraba	19	3,033	0,671		
	Toplam	278	3,091	0,643		

Katılımcıların eşiyile akraba olma durumları ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Eşiyile yakın akraba olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, eşiyile uzaktan akraba olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Eşiyile yakın akraba olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, eşiyile akraba

olmayanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Eşyle yakın akraba olanların genel aile aidiyet algıları en yüksek düzeydeyken, eşyle akraba olmayanların genel aile aidiyet algı düzeyleri en düşük seviyededir. Ailelerine karşı besledikleri duygu ve ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksek düzeyde olan bireylerin aile içi iletişim doyum düzeyleri de yüksek düzeydedir.

Tablo 13. Eşyle Evlenme Şekli ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	X ²	P
Kendilik Aidiyeti	Eşimle anlaşarak	194	4,347	0,826	7,461	0,024
	Görücü usulüyle	83	4,105	0,871		
	İnternet, sosyal medya üzerinden tanışarak	1	4,333	.		
	Toplam	278	4,275	0,844		
Aile Aidiyeti	Eşimle anlaşarak	194	3,703	0,720	3,964	0,138
	Görücü usulüyle	83	3,516	0,755		
	İnternet, sosyal medya üzerinden tanışarak	1	3,400	.		
	Toplam	278	3,646	0,733		
Aile Aidiyeti Genel	Eşimle anlaşarak	194	4,158	0,752	7,003	0,030
	Görücü usulüyle	83	3,932	0,788		
	İnternet, sosyal medya üzerinden tanışarak	1	4,059	.		
	Toplam	278	4,090	0,767		
Aile İçi İletişim Doyumu	Eşimle anlaşarak	194	3,104	0,625	3,317	0,190
	Görücü usulüyle	83	3,039	0,674		
	İnternet, sosyal medya üzerinden tanışarak	1	4,842	.		
	Toplam	278	3,091	0,643		

Katılımcıların eşyle evlenme şekli ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile içi iletişim doyumunu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ($p < 0,05$), aile aidiyeti genel puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Eşyle anlaşarak evlenmiş olanların ailelerine karşı besledikleri duygu en yüksek düzeydeyken, eşyle görücü usulüyle evlenmiş olanların ailesine karşı besledikleri duygu en düşük düzeydedir. Eşyle anlaşarak evlenmiş olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en yüksekken, eşyle internet, sosyal medya üzerinden tanışarak evlenmiş olanların ailesinin kendisine aktardığı duygu düzeyi en düşük düzeydedir. Eşyle anlaşarak evlenmiş olanların aile aidiyet algıları en yüksek düzeydeyken, eşyle görücü usulüyle evlenmiş olanların genel aile aidiyet algı düzeyleri en düşük seviyededir. Eşyle internet, sosyal medya üzerinden tanışarak evlenmiş olanların aile içi iletişim doyum düzeyleri diğer bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 14. Türk Aile Yapısının Değiştiğini Düşünme ile Aile Aidiyeti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Kendilik Aidiyeti	Evet	253	4,253	0,815	-0,443	0,658
	Hayır	25	3,633	0,738		
	Toplam	278	3,776	0,677		
Aile Aidiyeti	Evet	253	4,088	0,772	-0,735	0,463
	Hayır	25	4,113	0,736		
	Toplam	278	3,092	0,644		
Aile Aidiyeti Genel	Evet	253	3,082	0,651	-0,130	0,896
	Hayır	25	4,277	0,849		
	Toplam	278	4,253	0,815		
Aile İçi İletişim Doyumu	Evet	253	3,093	0,644	-0,365	0,715
	Hayır	25	3,082	0,651		
	Toplam	278	4,277	0,849		

Katılımcıların Türk aile yapısının değiştiğini düşünme durumları ile aile aidiyeti ölçeği alt boyutu olan kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti genel puanları ve aile içi iletişim doyumunu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Türk aile yapısının değiştiğini düşünenlerin ailelerine karşı besledikleri duygu, Türk aile yapısının değişmediğini düşünenlere göre daha yüksektir. Türk aile yapısının değişmediğini düşünenlerin ailesinin kendisine aktardığı duygu Türk aile yapısının değiştiğini düşünenlere göre daha yüksektir. Türk aile yapısının değişmediğini düşünenlerin aile aidiyet düzeyleri Türk aile yapısının değiştiğini düşünenlere göre daha yüksektir. Benzer şekilde Türk aile yapısının değişmediğini düşünenlerin aile içi iletişim doyumları Türk aile yapısının değiştiğini düşünenlere göre daha yüksektir.

Tablo 15. Aile İçi İletişimin Değiştiğini Düşünme ile Aile Aidieti ve Aile İçi İletişim Doyumu

		n	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Kendilik Aidieti	Evet	259	4,439	0,848	-1,378	0,168
	Hayır	19	3,614	0,723		
	Toplam	278	4,084	0,743		
Aile Aidieti	Evet	259	4,072	0,765	-2,503	0,012
	Hayır	19	4,334	0,783		
	Toplam	278	3,098	0,641		
Aile Aidieti Genel	Evet	259	2,992	0,687	-1,994	0,046
	Hayır	19	4,263	0,844		
	Toplam	278	4,439	0,848		
Aile İçi İletişim Doyumu	Evet	259	3,098	0,641	-0,241	0,809
	Hayır	19	2,992	0,687		
	Toplam	278	4,263	0,844		

Katılımcıların aile içi iletişimin değiştiğini düşünme durumları ile aile aidieti, aile aidieti genel ve aile içi iletişim doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ($p>0,05$), aile aidieti ve aile aidieti genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Aile içi iletişimin değiştiğini düşünenlerin ailelerine karşı besledikleri duygu, değişmediğini düşünenlere göre daha yüksektir. Aile içi iletişimin değişmediğini düşünenlerin ailesinin kendisine aktardığı duygu, değiştiğini düşünenlere göre daha yüksektir. Aile içi iletişimin değişmediğini düşünenlerin aile aidiet düzeyleri değiştiğini düşünenlere göre daha yüksektir. Aile içi iletişimin değiştiğini düşünenlerin aile içi iletişim doyumları değişmediğini düşünenlere göre daha yüksektir.

Tablo 16. Aile Aidieti ve Aile İçi İletişim Doyumu Arasındaki Korelasyon Analizi

		Kendilik Aidieti	Aile Aidieti	Aile Aidieti Genel	Aile İçi İletişim Doyumu
Kendilik Aidieti	Pearson Korelasyon	1,000	,715**	,963**	,175**
	p	.	,000	,000	,003
	N	278	278	278	278
Aile Aidieti	Pearson Korelasyon	,715**	1,000	,863**	,139*
	p	,000	.	,000	,020
	N	278	278	278	278
Aile Aidieti Genel	Pearson Korelasyon	,963**	,863**	1,000	,175**
	p	,000	,000	.	,004
	N	278	278	278	278
Aile İçi İletişim Doyumu	Pearson Korelasyon	,175**	,139*	,175**	1,000
	p	,003	,020	,004	.
	N	278	278	278	278

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Katılımcıların aile aidieti alt boyutu olan kendilik aidieti ile aile aidieti alt boyutu olan aile aidieti alt boyutu arasında pozitif yönlü kuvvetli ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiş ($r=0,715$, $p=0,000$), kendilik aidieti ile aile aidieti geneli arasında pozitif yönlü kuvvetli ve anlamlı bir ilişki ($r=0,963$, $p=0,000$), kendilik aidieti ile aile içi iletişim doyumu arasında pozitif yönlü zayıf ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,175$, $p=0,003$). Katılımcıların aile aidieti alt boyutu olan aile aidieti ile aile aidieti geneli arasında pozitif yönlü kuvvetli ve anlamlı bir ilişki ($r=0,863$, $p=0,000$), aile aidieti ile aile içi iletişim doyumu arasında pozitif yönlü zayıf ve anlamlı bir ilişki ($r=0,139$, $p=0,020$), aile aidieti ile aile içi iletişim doyumu arasında pozitif yönlü, zayıf ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0,175$, $p=0,004$).

Bu verilere göre kendilik aidieti ve aile aidieti duygusunu yoğun olarak hisseden bireylerin aile içi iletişim doyumunu daha yoğun bir şekilde yaşadıkları, aile aidieti ile aile içi iletişim doyumu arasında doğrusal bir ilişki olduğu ve aile aidieti hissini artması ile birlikte aile içi iletişim doyumunun da yükseliyor olduğunu söylenebilir.

5. SONUÇ

Araştırmaya katılanların cinsiyet değişkeniyle aile aidieti ölçeğinin kendilik aidieti, aile aidieti, genel aile aidieti ve aile iletişiminin memnuniyet gibi alt boyutları arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır. Erkek katılımcıların aile aidiet duygusu kadınlara göre, kadınların aile doyumunu erkeklere göre daha

yüksektir. Kadınlar evde daha aktiftirler. Ailesiyle daha fazla vakit geçiren kadınların iletişim doyumlarının daha yüksek olması, aileleriyle daha fazla vakit geçirmelerine ve daha fazla zaman paylaşmalarına bağlanabilir.

Katılımcıların eğitim düzeyi ile aile aidiyeti ölçeğinin alt boyutları (kendilik aidiyeti, aile aidiyeti) ve genel aile aidiyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte, kendi içleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. İletişim memnuniyeti arasında önemli farklılıklar vardır. Lisans mezunu kişilerin aileye aidiyet duygusu daha yüksekken, ilkökul mezunu kişilerin aile içi iletişim düzeyi daha yüksektir. İş bulmak için üniversite eğitimi almamış bireyler, gelir elde ederek kendi kendilerine yetmeye başlayamadıkları için ailelerine daha yakın hissedebilirler.

Aylık gelir değişkeniyle aile aidiyeti ölçeği, kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar olmasına rağmen, aile aidiyeti ve içsel aidiyet alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aylık geliri 3.001-4.000 olan kişilerin aile aidiyeti daha güçlüyken, aylık geliri 5.001 TL ve üzeri olanların iletişim doyumunu daha yüksektir. Aylık geliri düşük olan kişilerin maddi sıkıntıları aileleriyle paylaştıklarından aileye aidiyet duygusunun daha güçlü olduğu, gelir düzeyi yüksek olanların ise aile ile maddi olarak tanışamayacakları için aile iletişiminden daha memnun oldukları söylenebilir.

Medeni durum ile aile aidiyeti, kendilik aidiyeti, aile aidiyeti alt boyutları ve genel olarak aile aidiyeti ile aile içi iletişimden memnuniyet arasında anlamlı bir fark yoktur. Evli ve ayrılmış kişiler daha güçlü bir aileye aidiyet duygusuna sahipken, evli ayrılmış kişiler aile iletişiminden daha yüksek derecede memnuniyet duymaktadır. Evli olmalarına rağmen, eşlerinden ayrılan kişiler, aile ortamı arzusu nedeniyle daha güçlü bir aile aidiyeti hissedebilirler. Eşlerinden ayrılma nedeniyle iletişim sorunları yaşamazlar, bu da iletişim doyumlarını yükseltebilir.

Evlilik yaşı ile aile aidiyeti, kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve genel aile aidiyeti ile aile içi iletişimden memnuniyet alt boyutları arasında anlamlı bir fark yoktur. 24-26 yaşları arasında evlenenlerin aile aidiyeti ve iç iletişim doyumunu daha güçlüdür. 24-26 yaş evlilik için en ideal yaştır denilebilir. Erken ya da geç evliliklerde bazı şeyleri yaşayamamak ya da hayattan çok uzun süre bıkmak istediğiniz durumlar olabilir. 24-26 yaş arasındaki bireylerde bu iki olumsuz durumun yaşanması çok düşük bir düzeye indirilebilir.

Aile tipi ile aile aidiyeti, kendilik aidiyeti, aile aidiyeti, genel aile aidiyeti ve aile içi iletişim doyumunu alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Aile tipi çekirdek aile olduğunda, aidiyet duygusu ve aile içi iletişimin tatmini daha güçlüdür. Çekirdek aile tipi, aile bireylerinin birbirlerine olan bağlılıklarını ve birbirleri ile olan iletişimlerini en ideal şekilde yaşamalarını sağlayacak büyüklükte olan aile tipidir. Aile bireyleri kalabalıktan uzak durabilir ve birbirleriyle tüm duygularını rahatça paylaşabilir.

Ailede yaşayan katılımcı sayısı ile aile aidiyeti ölçeğinin kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve genel aile aidiyeti ve aile içi iletişimden memnuniyet alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 4-5 kişilik ailelerin aidiyet duygusu, 6 kişiden fazla olan ailelerin iletişim doyumunu daha yüksektir. Ailede iki ya da üç erkek ve kız kardeşe sahip olmak, anne-baba ile birlikte olmak, anne-baba ve çocuklar arasındaki iletişimin daha yakın olmasını ve aile üyelerinin aile aidiyeti duygusunun daha güçlü olmasını sağlayabilir.

Araştırma deneklerinin doğurganlık durumları ile aile aidiyeti, kendine ait olma, aile aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti ve aile iletişiminden memnuniyet alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çocuğu olanlarda aile aidiyeti daha güçlüyken, çocuğu olmayanlar aile iletişiminden daha memnundur. Aile kurumu tarafından beklenen çocuk veya çocuklardır. Çocuk sahibi olmak, aile üyelerini birbirine yaklaştıran bir faktördür. Çocuklu insanlar aileye ait olma konusunda daha güçlü hissedebilirler.

Araştırmada eşin akrabalarının durumu ile aileye ait olma, kendilik aidiyeti, aileye aidiyet, genel aile aidiyeti ve aile iletişiminden doyum alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Eşlerine yakın olan kişilerin aileye aidiyet duygusu ve aile içi iletişimden memnuniyet duygusu daha güçlüdür. Bir eşle akraba olmak, onun aile ortamıyla aynı ortamda bulunmasına neden olacaktır. Eşi ile akraba olan kişiler, eşinin ailesi ile görüştiklerinde kendilerini yabancı hissetmeyeceklerinden aileye aidiyet duygusu ve aile içi iletişimden memnuniyetleri yüksek olacaktır.

Aile aidiyeti, kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile içi iletişim doyumunu boyutlarında kişinin eşiyile evlenme biçimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur ve genel olarak aile aidiyetine göre anlamlı bir farklılık vardır. .Eşiyile evlenmeyi kabul eden ailelerin aidiyet duygusu daha güçlü olurken, eşinin evliliğini sosyal medyadan bilen aileler iç iletişimden daha memnun. Eşiyile anlaşarak evlenen kişiler, evlenmeden önce birçok sorunu eşiyile paylaşabilir, bu nedenle eşler birbirini tanıdığı için aile aidiyeti duygusu daha yüksek olabilir.

Katılımcılar, Türk aile yapısındaki değişimlere ilişkin düşünceleri ile aile aidiyeti ölçeğinin kendilik aidiyeti, aile aidiyeti, genel aile aidiyeti ve aile iletişiminden doyum alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığını düşünmüşlerdir. Türk aile yapısının değişmediğine inananların aile aidiyeti duygusu daha yüksek, Türk aile yapısının değiştiğine inananlar ise daha güçlü bir iletişim doyumuna sahiptir.

Araştırma katılımcıları, aile içi iletişimdeki değişim durumu ile aileye ait olma, kendilik aidiyeti ve aile içi iletişim doyumunu alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığına inanmaktadır. Aile iletişiminin değiştiğini düşünen insanlar, aileye ait olma duygusu ve aile içi iletişimden daha yüksek memnuniyet duyarlar. Bir önceki döneme göre aile içi iletişim zayıflamıştır. Bu değişikliğin birçok nedeni var. Bu nedenler, aile üyelerinin aile iletişimindeki değişikliklere ilişkin farkındalığını artırmış olsa da, aile üyeleri arasındaki iletişimi de geliştirebilir.

Kendilik aidiyeti ve aileye aidiyet duygusu güçlü olan bireylerin aile iletişim doyumunu deneyimi daha güçlüdür. Aile aidiyeti ile aile iletişim doyumunu arasında doğrusal bir ilişki vardır ve ailenin aidiyet duygusu arttıkça aile içi aile içi iletişim doyumunu da artmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ayan, D. (2011). Aile ve Hukuk, (ed. Aytül Kasapoğlu, Nadide Karkıner), Aile Sosyolojisi, (içinde), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Baran, A. G. (2004). Türkiye’de Aile İçi İletişim ve İlişkiler Üzerine Bir Model Denemesi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi. Güz Sayı: 1. 31-41.
- Bayer, A. Yıldırım, D. A. (2017). Eşlerarası Şiddet ve Din: Şiddetin Önlenmesinde Erkeğin Rolü. Route Educational and Social Science Journal, 4(5), 220-234.
- Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2011). Aile Sosyolojisi. Açılım Kitap: İstanbul.
- Çalışkan, N. Aslander, M. (2014). Aile İçi İletişim ve Siber Yaşam: Teorik Bir Çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 15(2), 263-277.
- Çetin, B. (2019). Geniş ve Çekirdek Ailede Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Sosyal Beceri Düzeyleri Ve Davranış Sorunları Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, S. (2013). Aile İçi İletişime Facebook’un Etkisi: Kütahya Örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Eşsizoglu, A. (2012). Aile ile İlgili Temel Kavramlar, (ed. Çınar Yenilmez), Aile Yapısı ve İlişkileri, (içinde), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Gülner, B. (2009). İletişim Doyumu Boyutları ile Örgütlenme Yapısı İlişkisi: Selçuk Üniversitesi Akademisyenleri Örneği, *Selçuk İletişim Dergisi*, 5(4), 62-82.
- Gülner, B. ve Kazaz, M. (2016). The Relationship Between Self Esteem As Indicator Of Psychological Well Being And Internet Usage: A Survey Among Turkish University Students. The 2nd International Conference on the Changing World and Social Research (ICWSR’2016) Proceedings Book. 1139-1148.
- Hecht, M. L. (1978). Measures of Communication Satisfaction. *Human Communication Research*. 4, 350-368.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). Yeni İnsan ve İnsanlar / Sosyal Psikolojiye Giriş(10. Basım), Ankara: Evrim Yayınevi
- Karaca, İ. (2010). Aile İçi İletişimin Ortaöğretim Öğrencilerinin Madde Bağımlılığına Etkisi (Elazığ İli Örneği). Fırat Ün. Yüksek Lisans Tezi.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Nobel Yayıncılık
- Karşlı, E. (2019). Modernleşme Sürecinde Çözülen Aile Yapısı ve Kadının Yeniden İnşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Dergisi*, 1(1), 1-14.
- Kır, İ. (2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Koerner, A. F. ve Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a Theory of Family Communication. *Communication Theory*. 12, 1 (1). s: 70–91.

- Koerner, A. F. ve Fitzpatrick, M. A. (2006). Family communication patterns theory: A social cognitive approach. In D. O. Braithwaite ve L. A. Baxter (Eds.). *Engaging Theories in Family Communication: Multiples Perspectives*. s: 50–65. Thousand Oaks: California.
- Köseoğlu, A. (2013). İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Kabul-Red Düzeyleri İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Matsumura, K. (2006). Perceptions Regarding Communication Between Japanese and U.S. Husbands and Wives in Different Age Groups: The Effects of Modernization on Sex-Role Attitudes, Locus of Control, Satisfaction With Marital Communication and Communication Motivations. The Pennsylvania State University Doctoral Thesis.
- Mavili, A., Kesen, N. F. ve Daşbaşı, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 29-41.
- Mavili, A. (2015). Ben ve Ailem. Konya: Atlas Akademi
- Pehlivan, O. (2017). Aile Tanımı ve İlişkilerinin Toplumsal Olarak İnşası. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, S. Aral, N. (2012). Aile İçi İletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Tekin Epik, M. Çiçek, Ö. Altay, S. (2017). Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Tarihsel Süreçte Ailenin Değişen/Değişmeyen Roller. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(38), 35-58.
- Turgut, F. (2017). Tarihsel Süreçte Aile Kurumunun Dönüşümü ve Geleceğine Yönelik Çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117.
- Yaşar Ekici, F. (2014). Türk Aile Yapısının Değişim ve Dönüşümü ve Bu Değişim ve Dönüşüme Etki Eden Unsurların Değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 30, 209-224
- Yıldırım, E. (2005) Bir modernite rüyası: ailenin sonu mu? , Ankara. T.C. Başbakanlık, Aile ve Toplum Dergisi, 8(2), 1-8
- Yıldırım, İ. (2004). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Revizyonu. *Eğitim Araştırmaları–Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 221-236.